

Tampereen luontotyö

Tampereen kaupungin strategiaseminaari 9.5.2025

Kaisa Mustajärvi, Kehityspäällikkö, luonto-
ja luontopääoma

Kuva: Skyfox, Marko Kallio

TAMPEREEN STRATEGIA JA PORMESTARIOHJELMA

”Luonnon monimuotoisuus kaupunkiympäristössä on vahvistunut ja todennettavissa”

”Tampere on kansainvälisesti tunnettu vaikuttavista teoistaan ilmaston ja luonnon monimuotoisuuden eteen”

Luonto on osa kaupunkistrategian hiilineutraaleja tekoja –painopistettä.

Mitä teemme: Parannamme määrätietoisesti luonnon monimuotoisuuden tilaa. Hyödynnämme rohkeasti uusia tapoja vehreyden lisäämiseksi kaupunkiympäristössä.

”Tampereen tulee suojella luontoa ja olla vahvasti mukana pysäyttämässä luontokatoa”

Mitä teemme: Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja lisääminen keskustan välittömässä läheisyydessä toteutetaan muun muassa jättämällä lidesjärven 40 hehtaarin alue Nekalantien ja rannan välillä luonnontilaiseksi. Nekalantien varrella oleva varikkokäytössä oleva alue palautetaan luonnontilaiseksi.

Tampereen luontojulkilausuma

TAMPERE.
FINLAND

Tampereen luontojulkilausuma

1. Sitoudumme kehittämään ja ylläpitämään kaupunkiemme siniviheralueita
2. Haluamme nostaa luontopositiivisuuden tavoittelun ilmastonmuutoksen hillinnän rinnalle kaupunkiemme strategiaan.
3. Tuemme ja kiritämme sekä EU:ta että Suomen valtiota niiden luonnon monimuotoisuuteen liittyvän sääntelyn laadinnassa ja toimeenpanossa.
4. Yhdistämme voimavarojamme luonnon monimuotoisuustyössä ja EU:n ennallistamisasetuksen toimeenpanosuunnitelma laadintaan Suomessa.
5. Kokoonnumme kerran vuodessa luontofoorumiin. Vuonna 2025 tapaamme Espoossa.

- Kaupunkien ensimmäinen luontofoorumi järjestettiin Tampereella 11.9.2024
- Tapahtumassa julkaistiin 10 kaupungin yhteinen julkilausuma, jossa kaupungit sitoutuvat luontokadon pysäyttämiseen ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen.

Luontokato näkyy myös asukkaiden huolena

"Olen huolissani
luonnon tilasta
ja luonnon
monimuotoisuuden
heikkenemisestä."

70 %

"Lähiluonto ja
sen vaaliminen on
minulle tärkeää."

89 %

LUMO-ohjelma on kaupunkien toimintasuunnitelma hallita luontovaikutuksiaan

TAVOITE 2: Uhanalaiset luontotyytit ja lajit on turvattu

2.2. Hoidamme ja ennallistamme luontokohteita

● RAKENTEILLA JA SUUNNITTEILLA OLEVIA UUSNIITTYJÄ

● PERUSTETUT UUSNIITYT

- 1 Sahanvainionpuiston niitty
- 2 Lielahden kartanon niitty
- 3 Hiedanrannan rikastamisniitty (Hied.r. Kehitysyhtiö)
- 4 Tesoman seisakkeen ja Ristimäenpuiston niitty
- 5 Kaupin urheilupuiston kukkivat nurmikot
- 6 Kaupin urheilupuiston niitty
- 7 Rautapellonpuiston niitty
- 8 Haavikonpuiston maisemoitava kenttä
- 9 Mustametsän päiväkodin paahdeketo
- 10 Eskonpuiston maisemoitava kenttä
- 11 Vuoreksen pumptrack-radan niitty
- 12 Lauha-ahteen niitty
- 13 Nallenpuisto ja Eutunniitty
- 14 Latsaruksenpuisto

TAVOITE 4: Vesistöjen ja pienvesien tila on hyvä ja niiden eliöstö monimuotoista ja elinvoimaista

4.2. Parannamme vesielinympäristöjen tilaa

**Vuohenojan
pienvesikunnostus**

**Tulvaniittyjä, uoman
luonnontilaistamista,
myös asukkaiden
voimin**

Interreg
Baltic Sea Region

Co-funded
the European Union

 SUSTAINABLE WATERS
City Blues

TAVOITE 6: Asukkaat ja yhteisöt tuntevat lähiluontonsa arvot ja haluavat toimia niiden hyväksi

6.2 Edistämme vapaaehtoistoimintaa

LUMO-ohjelman
päivityksen
yhteydessä mittava
osallistamis”kierros
” mm. WE Make
Transition
hankkeen kanssa

TAVOITE 6: Asukkaat ja yhteisöt tuntevat lähiluontonsa arvot ja haluavat toimia niiden hyväksi

6.2 Edistämme vapaaehtoistoimintaa

Tuloksena mm.
kestävän elämän
keskus – jossa
toimii LUMO-
keskus verkosto

Miten kaupungit vaikuttavat luontokatoon

LUONTOKADON AIHEUTTAJAT

LUONTOKATOON VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ

ESIMERKKEJÄ KAUPUNGEISTA

Maankäyttö

- Maa- ja vesialueiden käyttö

- Uusien alueiden rakentaminen, elintarvikehankintojen vaatima viljelyspinta-ala

Ilmastonmuutos

- Kasvihuonekaasupäästöt
- Hiilinielut ja -varastot

- Lämmöntuotanto/Energian kulutus, liikenne

Luonnonvarojen käyttö

- Maa-ainesten, veden ja eliöiden käyttö

- Rakennusmateriaalit
- Vedenkulutus

Vieraslajit

- Vieraslajien leviäminen

- Vieraslajien leviäminen maansiirtojen mukana

Saasteet

- Päästöt ilmaan, veteen ja maaperään
- Melu- ja valosaaste

- Ilmansaasteet liikenteestä, ravinnepäästöt maataloudesta ja jätevedenpuhdistamosta.

Kaupunkien merkitys luontokadossa

Kaupungit peittävät 3 %
maapallon pinta-alasta

Kaupungit kuluttavat 75 %
maailman luonnonvaroista

Kaupungit tuottavat 60–80 %
maapallon ilmastopäästöistä

Lähde: UN Habitat

Välittömät vaikutukset ja vaikutukset arvoketjujen kautta

Välilliset vaikutukset
globaaliin
luontokatoon kaupunki
organisaation
toimintojen (esim.
ruoka ja
rakennusmateriaalit)
hankintojen kautta

- Luonnonvarojen käyttö
- Ilmastonmuutos
- Maankäyttö

Sisäiset
vaikutukset
Tampereen
luontoon

- Maankäyttö
- Päästöt ilmaan ja vesistöihin
- vieraslajit

Tampereen globaalit luontovaikutukset aiheutuvat pääosin elintarvikehankinnoista energian tuotannosta ja rakentamisesta

Mistä
Tampereen
kaupungin
luonto-
jalanjälki
muodostuu?

Tampereen LUMO-ohjelman päivitettyt tavoitteet

1

Kaupunki-
luonto
on moni-
muotoista ja
ilmaston-
muutokseen
sopeutuvaa

2

Uhanalaiset
luontotyypit
ja lajit on
turvattu

3

Ekologiset
verkostot ovat
toimivia ja
kattavia

4

Vesistöjen ja
pienvesien
tila on hyvä
ja niiden
eliöstö moni-
muotoista ja
elinvoimaista

5

Haitallisten
vieraslajien
torjunta on
tehokasta ja
toimivaa

6

Asukkaat ja
yhteisöt
tuntevat
lähiluontonsa
arvot ja
haluavat
toimia niiden
hyväksi

7

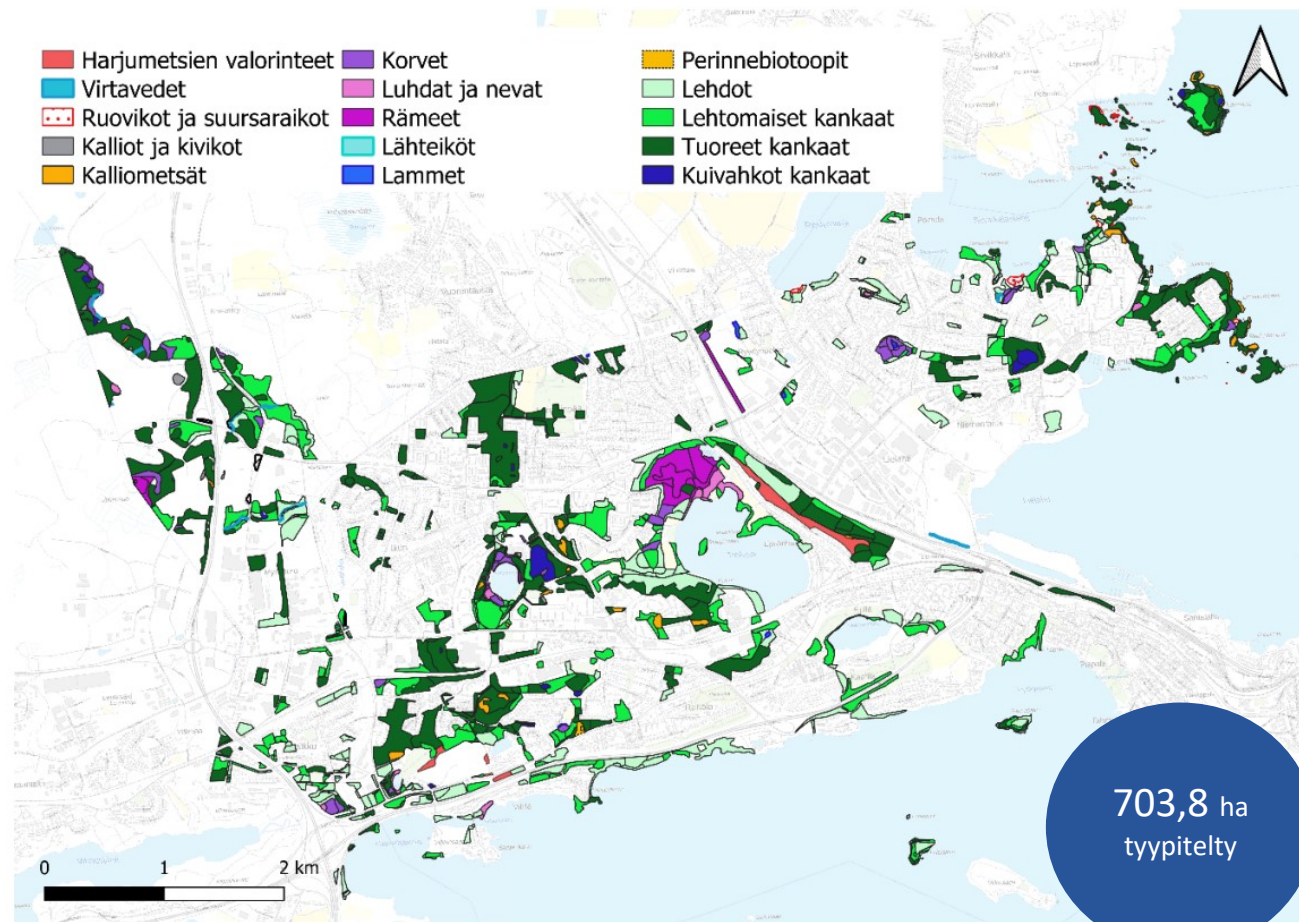
*Tampere
pienentää
luontojalan
-jälkeään*

LUONTOTIEDON JA TIEDONHALLINNAN TYÖKALUT

					
1. Kaupunki-luonto on moni-muotoista ja ilmaston-muutokseen sopeutuvaa	2. Uhanalaiset luontotyypit ja lajit on turvattu	3. Ekologiset verkostot ovat toimivia ja kattavia	4. Vesistöjen ja pienviesien tila on hyvä ja niiden eliöstö monimuotoista ja elinvoimaista	5. Haitallisten vieraslajien torjunta on tehokasta ja toimivaa	6. Asukkaat ja yhteisöt tuntevat lähiluontonsa arvot ja haluavat toimia niiden hyväksi
Rakennettujen alueiden linnusto	Uhanalaisten luontotyyppien pinta-ala/selvitetyt pinta-alat	Ekologinen verkosto – indikaattori	Järvien ekologinen tila, hyvä tai parempi (%)	Haitallisten vieraslajikasvien pinta-ala (ha)	(Omaehtoisen) Ympäristönsuojelutyön avustushakemusten määrä
Lintulajien määrän muutos kaupungin alueella	Uhanalaisten luontotyyppien kuntoluokitus, hyvä tai parempi	Kantakaupungin yleiskaavan merkittävien uomien putkitettu osuus (%)	Virtavesien ekologinen tila, hyvä tai parempi (%)	Torjunnassa olevien haitallisten vieraslajikasvien pinta-ala (ha)	Talkoo- ja retkiosallistujat
Päiväperhosten lajimäärä	Suojelualueiden pinta-ala/kaupungin pinta-ala	Yleiskaavan viherkoston latvuspeitteisyys	Klorofylli α	Torjunnassa olevat haitalliset vieraslajikasvit	Harrastajien ilmoitetut lajihavainnot laji.fi
Pölyttäjälaskenta	Suojelualueiden (maa)pinta-ala/kaupungin maapinta-ala	Yleiskaavan viherverkostolle istutetut puut	Luontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset rannat	Hävitettyjen haitallisten kasvilajiesiintymien pinta-ala	Laji.fi havaintoja Tampereella tekevien lukumäärä
Kasvillisuuden määrä kantakaupungissa (NDVI)	Uhanalaiset luontotyypit luonnonsuojelu-, kaavasuojelu tai hoidolla suojelluilla alueilla.		Suojeltujen vesistöjen pinta-ala	Luonnonsuojelualueilla esiintyvät haitalliset vieraslajikasvit	Lähiluonnon saavutettavuus
Latvuspeitteisyys kantakaupungissa	Ennallistettujen luontotyyppien pinta-ala kaupungin omistamilla alueilla		Kaupunkipienviesien kunnostus kpl		
Lahopuun määrä kaupunkimetsissä	Lahopuun määrä kaupungin omistamissa metsissä				
Ennallistettujen ja luonnontilaistettujen alueiden pinta-ala (kanta)kaupungin julkisilla maa-alueilla					
Hyvässä tai paremmassa kunnossa olevien luontotyyppien osuus kantakaupungissa					
Läpäisemättömät pinnat					

Tampereen luontotyyppiselvitys

- Lajit elävät luontotyypeillä: luontotyyppien ja niiden laadun seuranta antaa hyvän kuvan luonnon monimuotoisuudesta
- Luontotyyppiaineisto kertynyt vuodesta 2022
- Kattava aineistoa kerätty suuralue kerrallaan vuodesta 2023
- Luontotyyppiaineiston kerryttämistä jatketaan yhteistyössä: ympäristönsuojelu, asemakaava, yleiskaava
- Tänä kesänä tavoite saada koko kaupunki loppuun kartoitettua
- Aineisto kokokaupungin käytettävissä paikkatietopalvelu Oskarissa: luontotyytit

Kuva 9. Luontotyyppitietokannan luontotyyppeihin rajattujen kohteiden sijoittuminen.

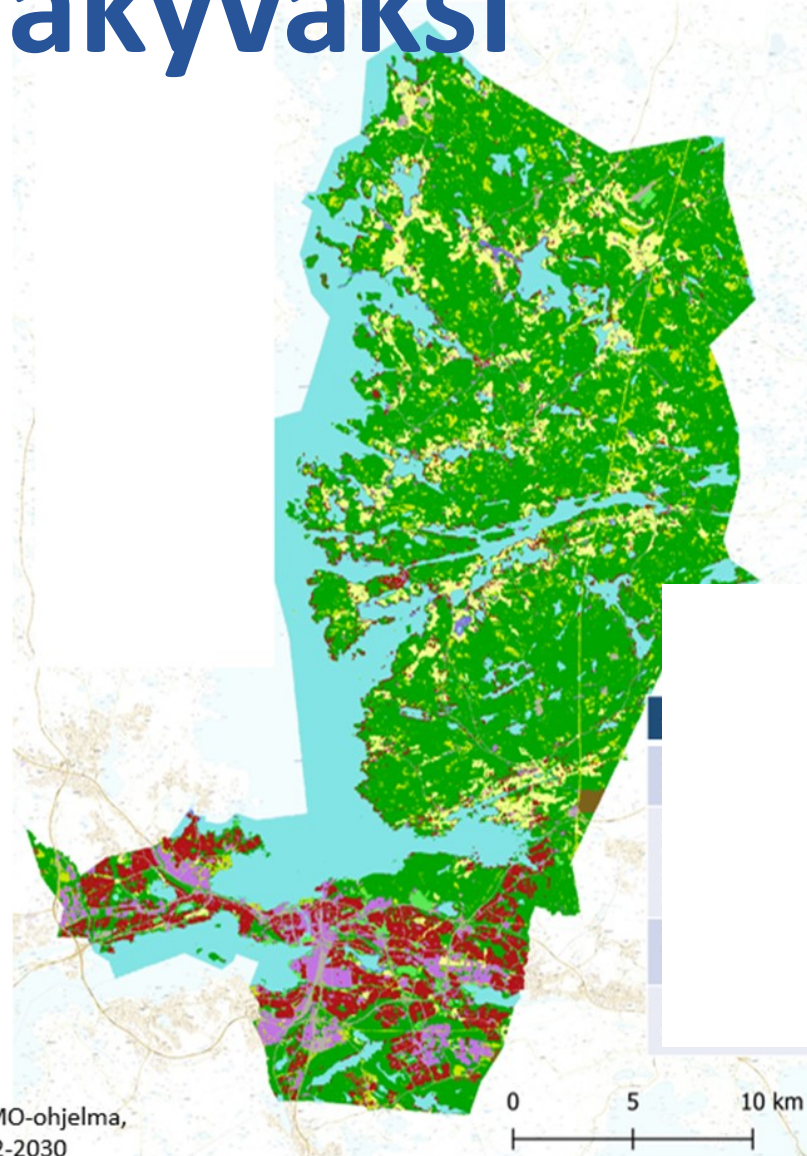
Ekosysteemitilinpildolla luontopääoma näkyväksi

Corine maanpeite 2018 (Suomen ympäristökeskus), yksinkertaistettu:

- asuinalue (tiheään tai harvaan asuttu)
- teollisuus-, työpaikka-, palvelu- tai sotilasalue
- tie, rautatie, satama tai lentokenttä
- kaivos, kaatopaikka, rakennustyömaa tai käytöstä poistettu alue
- puisto tai urheilualue
- pelto, puutarha tai laidunmaa
- metsä
- niitty, varvikko tai muu harvapuustoinen alue
- niukkakasvustoinen tai kasviton alue
- avosuo tai kosteikko
- vesialue

Tampereen kaupunki omistaa 25 % Tampereen maa-alueista ja 70 % kantakaupungin maa-alueista.

Lähteet: Tampereen kaupungin asunto- ja maapolitiikan linjaukset 2022-2025, LUMO-ohjelma, Ympäristön tila Tampereella –raportti 12/2023, Metsien hoidon toimintamalli 2022-2030

Luontotyyppien laajuus ja tila (ha/arvoluokka)

Hiilen sidonta t/a (€)
Hiilivarasto t -> (€)

Vesistöihin liittyvät ekosysteempipalvelut ?

Tulvasuojelu - vältetyt tulvatuhot €
Virkistyspalvelut €

TEMAATTISET TILIT

Luontopääomaan sijoittaminen on hyvinvointiin sijoittamista

Kiitos!